

Vlaams
Parlement

ingediend op **1856** (2018-2019) – Nr. 1
1 februari 2019 (2018-2019)

Voorstel van decreet

van Katrien Schryvers, Lies Jans, Freya Saeys,
Ingeborg De Meulemeester, Vera Jans en Elke Wouters

houdende de organisatie van buitenschoolse opvang
en de afstemming tussen buitenschoolse activiteiten

TOELICHTING

A. Algemene toelichting**1. Situering**

Op 24 april 2014 vond het slotcolloquium plaats van de Staten-Generaal Opvang en Vrije Tijd van Schoolkinderen. De staten-generaal kwam er op initiatief van de Vlaamse Regering en bracht, over de beleidsdomeinen heen, actoren samen in drie inhoudelijke werkgroepen. Op het colloquium werden de aanbevelingen en conclusies van de werkgroepen voorgesteld aan het publiek.¹

Op 18 december 2015 heeft de Vlaamse Regering de conceptnota over de krachtlijnen voor een nieuwe organisatie voor de opvang en vrije tijd van kinderen goedgekeurd.² Die conceptnota was het voorwerp van verschillende hoorzittingen in het Vlaams Parlement, meer bepaald in de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. Op die hoorzittingen waren ook de leden van de Commissie voor Onderwijs en de leden van de Commissie voor Jeugd, Sport, Cultuur en Media uitgenodigd.³

Dit voorstel van decreet bouwt verder op de conclusies en aanbevelingen van de staten-generaal, de conceptnota van de Vlaamse Regering, de bijbehorende adviezen van de strategische adviesraden en de hoorzittingen in het Vlaams Parlement.

Dit voorstel van decreet sluit ook maximaal aan bij recente decreetgeving, meer bepaald het decreet over het lokaal bestuur⁴ en het decreet betreffende het lokaal sociaal beleid⁵.

2. Samenvatting

Dit voorstel van decreet regelt de organisatie van buitenschoolse opvang en de afstemming tussen buitenschoolse activiteiten. Het reikt een kader aan om een zorgzame transitie naar een forfaitaire subsidiëring van de lokale besturen te bewerkstelligen.

Het voorstel van decreet is als volgt opgebouwd:

- 1° het lokaal bestuur neemt de regie op, door de ontwikkeling van een lokaal beleid en de beslissing over de besteding en de verdeling van de middelen;
- 2° een lokaal samenwerkingsverband kan het lokaal bestuur geen bindend advies geven, geeft mee uitvoering aan het lokaal beleid, ontwikkelt gemeenschappelijke operationele doelstellingen en coördineert operationele acties van actoren;
- 3° de Vlaamse overheid zorgt, in samenspraak met relevante actoren, voor een inspiratiekader voor een geïntegreerd aanbod buitenschoolse activiteiten. Kind en Gezin kan een kwaliteitslabel toekennen voor opvang van de jongste kinderen (kleuterleeftijd);
- 4° de Vlaamse overheid zal de overgang maken naar het toekennen van forfaitaire subsidies aan de lokale besturen, rekening houdend met het bereik van kwetsbare gezinnen en kinderen met een specifieke zorgbehoefte.

¹ Zie: <https://www.kindengezin.be/kinderopvang/sector-schoolkinderen/toekomst/staten-generaal>.

² Zie: *Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 604/1.

³ Zie: *Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 604/2.

⁴ Decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur (Belgisch Staatsblad van 15 december 2018).

⁵ Decreet van 9 februari 2018 betreffende het lokaal sociaal beleid (Belgisch Staatsblad van 26 februari 2018).

De opdrachten van het lokaal bestuur en de opdrachten van het lokaal samenwerkingsverband zijn verschillend, maar ze liggen in elkaars verlengde. De opdrachten van het lokaal bestuur bevinden zich veeleer op strategisch beleidsniveau en hangen samen met andere beleidstaken (ruimer dan buitenschoolse activiteiten), terwijl de opdrachten van het lokaal samenwerkingsverband meer operationeel, praktijkgericht en specifiek van aard zijn. Het organisatiemodel gaat uit van een goede dialoog tussen het lokaal bestuur en het werkveld, waarbij lokale actoren geen bindend advies kunnen verlenen aan het lokaal bestuur.

Het inspiratiekader bevat geen normen, maar is een hulpmiddel voor het lokaal bestuur en voor andere relevante actoren.

Belangrijk is dat buitenschoolse activiteiten bedoeld zijn om kinderen ontplooiingskansen en speelmogelijkheden buiten schooltijd te bieden, om ouders toe te laten te participeren aan de arbeidsmarkt of een (beroeps)opleiding te volgen, en om sociale cohesie en gelijke kansen te bevorderen.

In het voorstel van decreet gaat bijzondere aandacht naar kwetsbare gezinnen en kinderen met een specifieke zorgbehoefte.⁶

Ten slotte krijgt het Nederlands een belangrijke plaats als verbindende taal.

3. Juridisch kader

Het voorstel van decreet past in een internationaal, grondwettelijk en Europees rechtskader.

Het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK)⁷ bepaalt fundamentele normen die gericht zijn op de realisatie van sociale rechtvaardigheid en menselijke waardigheid van kinderen en jongeren. Het bevat rechten op bescherming, op voorziening en op participatie. Artikel 31 bepaalt dat elk kind recht heeft op rust en vrije tijd, op deelneming aan spel en recreatieve bezigheden die passen bij de leeftijd van het kind, en op vrije deelneming aan het culturele en artistieke leven. Het Comité voor de Rechten van het Kind van de Verenigde Naties geeft in zijn algemeen commentaar nr. 17 van 17 april 2013 concrete invulling aan artikel 31.⁸

De rechten van het kind zoals die zijn bepaald in het IVRK, werden opgenomen in artikel 22bis van de gecoördineerde Grondwet: "Elk kind heeft recht op eerbiediging van zijn morele, lichamelijke, geestelijke en seksuele integriteit. Elk kind heeft het recht zijn mening te uiten in alle aangelegenheden die het aangaan; met die mening wordt rekening gehouden in overeenstemming met zijn leeftijd en zijn onderscheidingsvermogen. Elk kind heeft recht op maatregelen en diensten die zijn ontwikkeling bevorderen. Het belang van het kind is de eerste overweging bij elke beslissing die het kind aangaat. De wet, het decreet of de in artikel 134 bedoelde regel waarborgen deze rechten van het kind."

⁶ Met betrekking tot kinderen met een specifieke zorgbehoefte wordt opgemerkt dat iemand met een handicap of met een specifieke zorgbehoefte op basis van het Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap, de Europese richtlijn 2000/78/EG van 27 november 2000 en de uit die richtlijn voortvloeiende Antidiscriminatiewet van 10 mei 2007, niet nadeliger mag worden behandeld dan iemand in een vergelijkbare situatie zonder die handicap of zorgbehoefte. Die regelgeving bepaalt ook uitdrukkelijk dat het verplicht is om redelijke aanpassingen te doen.

⁷ Op 20 november 1989 aangenomen door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties en goedgekeurd bij het decreet van 15 mei 1991.

⁸ Zie: https://www.unicef.bg/assets/CRC_Materials/GC_EN/GC_17_EN.pdf.

Het aanbod buitenschoolse opvang is een vorm van economische dienstverlening in de zin van het EU-werkingsverdrag, maar de Europese regels voor de interne markt en voor staatssteun zijn in de context van dit voorstel van decreet niet van toepassing:

- omdat de toegang tot de markt niet beknot wordt door een vergunningsstelsel: het kwaliteitslabel is een vrijblijvende mogelijkheid en geen noodzaak om de activiteiten te kunnen ontplooiën. Bovendien vormt het evenmin een voorwaarde om tot subsidie toegelaten te worden. De markt wordt bijgevolg op geen enkele manier beperkt;
- omdat de subsidie een overdracht is van middelen tussen overheden en, meer bepaald, door de Vlaamse Regering aan het lokaal bestuur wordt toegekend in het kader van zijn regierol. Het betreft dus geen staatssteun die voor een economische activiteit aan het lokaal bestuur wordt gegeven.

B. Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1 tot en met 3: algemene bepalingen

Buitenschoolse activiteiten, zoals die geregeld worden bij en krachtens dit voorstel van decreet, hebben uitsluitend betrekking op gemeenschapsaangelegenheden. Bijgevolg bestaat het territoriale toepassingsgebied van dit voorstel van decreet uit zowel het Nederlandse taalgebied als het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad.

Een aantal begrippen wordt afgebakend om te kunnen vatten wat het voorstel van decreet precies beoogt en wat het inhoudelijke toepassingsgebied is.

Buitenschoolse activiteiten is een breed begrip. Het omvat in principe alle formeel georganiseerde activiteiten voor kinderen, met inbegrip van de kleuteropvang, de opvang lager onderwijs en het deeltijds kunstonderwijs⁹, ongeacht door wie die activiteiten worden georganiseerd, het soort of de benaming (chillen, knutselen, sport, muziek enzovoort) en of er al dan niet voor moet worden betaald.

Dat er een formele organisatie is, betekent niet dat er niet met vrijwilligers kan worden gewerkt. Integendeel, dat is perfect mogelijk. In de meeste gevallen zijn de ouders niet aanwezig gedurende de activiteiten, al wordt dat zeker niet uitgesloten. Zo kunnen ouders zich (mee) inzetten en (mee)helpen binnen de formele organisatie. Vanuit het perspectief van 'gedeelde opvoeding' heeft het (nauw) betrekken van ouders zelfs een belangrijke meerwaarde.

Informele buitenschoolse activiteiten vallen in principe buiten dit voorstel van decreet. Gedacht kan worden aan activiteiten die ouders zelf regelen met bijvoorbeeld grootouders, burens, vrienden of kennissen, behalve als die een formeel karakter krijgen, bijvoorbeeld omdat het aanbod wordt opengesteld voor 'externen' of omdat het lokaal bestuur er middelen aan toekent.

Bepaalde formele activiteiten blijven uitdrukkelijk buiten het toepassingsgebied van dit voorstel van decreet: onderwijs, middagopvang op school, (semi-)internaten, jeugdhulp, exclusieve zorg voor kinderen met een handicap (met inbegrip van

⁹ Onder deeltijds kunstonderwijs wordt verstaan: de activiteiten, vermeld in artikel 2, 16°, van het decreet betreffende het deeltijds kunstonderwijs (Belgisch Staatsblad van 11 mei 2018).

multifunctionele centra), gezondheidszorg en het passen op kinderen van klanten of bezoekers (bijvoorbeeld het IKEA-ballenbad).¹⁰

Kleuteropvang en opvang lager onderwijs zijn deelverzamelingen van buitenschoolse activiteiten. Kleuteropvang is opvang die op structurele basis en gedurende een minimale periode wordt georganiseerd voor kinderen die naar de kleuterschool kunnen gaan en die nog niet naar de lagere school gaan. Opvang lager onderwijs bestaat uit de activiteiten voor kinderen die naar het lager onderwijs gaan, met uitzondering van de activiteiten van het jeugdwerk of van de sportverenigingen.

Gebruikers zijn ouders en andere opvoedingsverantwoordelijken en hun kinderen. Het gaat meestal om gezinnen in de (actuele) brede betekenis en in diverse samenstellingen, waaronder eenoudergezinnen. Toch gaat het in sommige gevallen ook om andere personen of instellingen die een of meer kinderen op duurzame wijze of op regelmatige basis onder hun hoede hebben of bij wie het kind geplaatst is door bemiddeling of ten laste van een overheid. Concreet kan worden gedacht aan een pleegouder of aan een erkende voorziening in het kader van de bijzondere jeugdzorg. Het gaat om kinderen vanaf de leeftijd waarop ze naar de kleuterschool kunnen gaan. Het is mogelijk dat ze maar enkele uren of dagen per week schoollopen of zelfs niet naar school gaan, aangezien er pas leerplicht is vanaf zes jaar. Vanuit het perspectief van opvoeding en zorg is het belangrijk om te voorzien in een formeel aanbod van buitenschoolse activiteiten, vooral voor de allerjongste kinderen (kleuterleeftijd), maar ook voor de oudere kinderen.

Een organisator kan een natuurlijk persoon of een rechtspersoon zijn. Het kan gaan om een lokaal bestuur, een school of oudervereniging, een opvanginitiatief¹¹, (een partner van) een Huis van het Kind of een organisatie die vrijetijdsactiviteiten aanbiedt. Het kan gaan om een initiatief met of zonder winstoogmerk.

De doelstellingen van dit voorstel van decreet situeren zich op het niveau van het kind, van de gezinnen en van de samenleving.

De doelstelling op het niveau van het kind is het bieden van een kindgerichte, uitdagende en speelse omgeving, als aanvulling op het schoolleven van het kind, en afgestemd op de eigenheid en interesses van kinderen, om ervoor te zorgen dat kinderen hun talenten kunnen ontwikkelen in een sfeer van vrije tijd, zonder formele of informele leerdruk. Buitenschoolse activiteiten kunnen bijdragen aan de taalontwikkeling van het kind, waaronder de verwerving van de Nederlandse taal, en aan het voorkomen van taalachterstand bij kwetsbare of anderstalige gezinnen.

Buitenschoolse activiteiten bieden kinderen ook tijd en ruimte om tot rust te komen en samen te zijn met hun vrienden. Het geïntegreerde aanbod laat ruimte voor autonomie en participatie. Kinderen hebben de ruimte om binnen het geheel van het aanbod zelf te kiezen. Dat impliceert de keuze om deel te nemen aan een

¹⁰ Onder (semi-)internaten wordt hier verstaan:

- internaten als vermeld in artikel III.21 en III.35 van de codificatie sommige bepalingen voor het onderwijs, gecoördineerd op 28 oktober 2016, voor wat betreft hun openstelling op schooldagen;
- tehuizen als vermeld in artikel III.1, §1, eerste lid, III.20, III.35, §1, 2°, van dezelfde codificatie, voor wat betreft hun openstelling op niet-schooldagen;
- internaten buitengewoon onderwijs als vermeld in hoofdstuk 4, afdeling 1, onderafdeling 2, van dezelfde codificatie;
- internaten met permanente openstelling als vermeld in hoofdstuk 6 van dezelfde codificatie;
- semi-internaten als vermeld in het koninklijk besluit van 21 augustus 1978 houdende organisatie van de semi-internaten buitengewoon onderwijs van de Staat en tot vaststelling van de personeelsnormen.

¹¹ Er moet worden opgemerkt dat subsidiëring van kinderopvanglocaties waar uitsluitend schoolgaande kinderen worden opvangen, wordt toegekend bij of krachtens dit voorstel van decreet (en niet bij of krachtens het decreet kinderopvang van baby's en peuters).

georganiseerde activiteit, om vrij te spelen, om huiswerk te maken, om te rusten of gewoon te chillen. Kinderen kunnen ook mee beslissen over het aanbod aan buitenschoolse activiteiten. In die zin is er ook ruimte voor vernieuwing van het aanbod, afhankelijk van de behoeften van de kinderen.

Buitenschoolse activiteiten zijn toegankelijk voor elk kind dat er behoefte aan heeft, met bijzondere aandacht voor kinderen van ouders die werken of een (beroepsgerichte) opleiding volgen, voor kinderen uit kwetsbare gezinnen (sociale functie) en voor kinderen met een specifieke ondersteuningsbehoefte (inclusie).

De doelstelling op het niveau van de gezinnen bestaat erin dat ouders de kans krijgen om te participeren aan de arbeidsmarkt, door buitenschoolse opvang van kinderen te organiseren tussen schooltijd en werktijd. Daarnaast biedt een geïntegreerd aanbod van buitenschoolse activiteiten ouders de kans om een (beroepsgerichte) opleiding te volgen, bijvoorbeeld een taal cursus. Het laat ouders ook toe andere taken op te nemen, zoals vrijwilligerswerk en mantelzorg. Het aanbod moet afgestemd zijn op een diversiteit aan gezinsvormen. Ouders laten participeren bij de ontwikkeling van het aanbod is belangrijk om te komen tot een kwaliteitsvol geïntegreerd aanbod van buitenschoolse activiteiten.

De doelstelling op het niveau van de samenleving bestaat erin bij te dragen aan een gelijkekansenbeleid. Kinderen vormen de samenleving van de toekomst. Ze zijn ook de samenleving van vandaag en hebben recht op kwaliteitsvolle buitenschoolse activiteiten. Een geïntegreerd aanbod van buitenschoolse activiteiten draagt bij tot een betere en meer democratische samenleving omdat het kinderen de kans biedt een positieve identiteit te ontwikkelen, en hen leert om op een respectvolle manier met anderen om te gaan en verbondenheid met anderen te ontwikkelen.

Artikel 4 tot en met 6: regie

Lokale besturen hebben de opdracht om een lokaal beleid te ontwikkelen met betrekking tot buitenschoolse activiteiten. Dat beleid moet rekening houden met de doelstellingen van dit voorstel van decreet.

Het behoort tot de grondwettelijke autonomie van de gemeenten om beleidskeuzes te maken op basis van lokale noden en behoeften, met bijzondere aandacht voor kwetsbare gezinnen en kinderen met een specifieke zorgbehoefte.

Daarnaast is subsidiariteit een leidend principe. Dat houdt onder andere in dat beleid wordt gevoerd op het meest geschikte niveau, waarbij geldt dat wat op een niveau het dichtst bij de burger kan worden georganiseerd, daar ook wordt georganiseerd. Het lokale niveau is bij uitstek geplaatst om beleidsdomeinoverschrijdend te werken.

Beleidsdoelstellingen voor buitenschoolse activiteiten moeten een plaats krijgen in de meerjarenplanning van het lokaal bestuur, volgens de principes van de beleids- en beheerscyclus (BBC) en in consistentie (aanvullend, complementair) met de Vlaamse beleidsprioriteiten daarover. Daarbij wordt onder andere aansluiting gezocht bij het lokaal sociaal beleid, het flankerend onderwijsbeleid en het lokaal jeugd- en sportbeleid. Het decreet over het lokaal bestuur bepaalt de regels voor de meerjarenplanning van de lokale besturen. In afwachting van het Brusseldecreeet zal de Vlaamse Regering een (vergelijkbare) specifieke regeling uitwerken voor de Vlaamse Gemeenschapscommissie.

Het is de verantwoordelijkheid van het lokaal bestuur om, waar dat mogelijk en zinvol is, te komen tot (maximale) afstemming en/of geïntegreerd beleid over verschillende beleidsdomeinen heen. Dat er beleidsdomeinoverschrijdend kan worden gewerkt op lokaal niveau, is ook cruciaal om een verschil te kunnen maken voor

kwetsbare gezinnen. Wie in (kans)armoede of in een kwetsbare situatie leeft, heeft namelijk hindernissen te overwinnen, onder andere op het vlak van onderwijs, geïntegreerd gezinsbeleid en buitenschoolse activiteiten.

Het lokaal bestuur bepaalt in het kader van zijn lokale regierol hoeveel middelen ter beschikking worden gesteld voor welke (prioritaire) doelstellingen. Het gaat daarbij om de beschikbare financiële, personele, logistieke en infrastructurele middelen, waaronder de subsidie, vermeld in artikel 12. In dat kader moet het lokaal bestuur ook bijzondere aandacht hebben voor kwetsbare gezinnen en kinderen met een specifieke zorgbehoefte. Complementair aan de maatregelen en acties van de Vlaamse overheid, onder andere op het vlak van schoolsportinfrastructuur, moet het lokaal bestuur ook het multifunctioneel en efficiënt inzetten van infrastructuur stimuleren.

Het spreekt vanzelf dat het lokaal bestuur uitsluitend kan beslissen over de eigen middelen en niet over de middelen van bijvoorbeeld een vrij initiatief dat onderwijs of buitenschoolse activiteiten organiseert.

Het lokaal bestuur bepaalt het beleid en de besteding van de middelen niet alleen, maar wel na een niet-bindend overleg met de relevante actoren. Vanzelfsprekend moeten zeker ook de (potentiële) gebruikers worden betrokken, namelijk de ouders én kinderen.

Het lokaal bestuur bepaalt zelf op welke wijze het de dialoog organiseert. Het kan daarvoor een beroep doen op (advies)raden of overlegstructuren. Andere opties zijn het inschakelen van het Huis van het Kind of het betrekken van actoren via een inspraaktraject. Ten slotte zal het lokaal samenwerkingsverband, op vrijwillige basis, niet-bindend advies geven aan het lokaal bestuur.

Deze bepaling moet in samenhang worden gelezen met het decreet over het lokaal bestuur en het decreet betreffende het lokaal sociaal beleid, die regels bepalen over participatie van burgers (waaronder kinderen), met bijzondere aandacht voor de meest kwetsbare doelgroepen, en over het betrekken van lokale actoren.

Verder kan worden verwezen naar het Participatiedecreet.¹² Daarin wordt onder participatie verstaan: "het deelnemen aan en het deelhebben in cultuur, jeugdwerk en sportaanbod". Het 'deelnemen' vertrekt vanuit een eerder consumptieve invalshoek: participanten zijn hier de gebruikers. De relatie die ze hebben ten opzichte van het aanbod is veeleer die van klant. Participatie als 'deelhebben' legt vooral de nadruk op een doorgedreven betrokkenheid. De participant is hier sterk geëngageerd bij het voorbereiden en uitvoeren van het aanbod. In die betekenis is die participant veeleer een symbolische of reële mede-eigenaar van het aanbod.¹³

De mogelijkheid voor lokale besturen om samen de lokale regierol op te nemen op een bovenlokale schaal wordt geëxpliciteerd. Zo kunnen ze samen beleidsdoelstellingen formuleren die gelden voor het gezamenlijke grondgebied.

Lokale regie betekent niet dat het lokaal bestuur alle aanbod van buitenschoolse activiteiten zelf moet organiseren. Als een lokaal bestuur naast zijn rol van lokale regie ook de rol van organisator opneemt, dan moet er voor een beheersmodel worden gezorgd dat rolconflicten uitsluit. Dat is wat wordt bedoeld met het principe dat er een scheiding moet zijn tussen de rol van organisator en de rol van regisseur. De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels voor het beheersmodel.

¹² Decreet van 18 januari 2008 houdende de flankerende en stimulerende maatregelen ter bevordering van de participatie in cultuur, jeugdwerk en sport (Belgisch Staatsblad van 4 april 2008).

¹³ Zie: *Parl.St.* VI.Parl. 2007-08, nr. 1439/1 (memorie van toelichting).

Artikel 7 tot en met 9: samenwerking

De samenwerking tussen actoren krijgt gestalte via een lokaal samenwerkingsverband.

Er wordt niet vereist dat een nieuwe, aparte structuur wordt opgericht. De samenwerking kan worden ingebed in een bestaande structuur, zoals een Huis van het Kind. Ook kan een bestaand lokaal overleg kinderopvang zich omvormen tot een lokaal samenwerkingsverband.

Er moet één lokaal samenwerkingsverband zijn voor het hele grondgebied van de gemeente, van de samenwerkende gemeenten of van het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad, zonder overlapping en hiaten. Die voorwaarde sluit een territoriale decentralisatie van het lokaal samenwerkingsverband allerminst uit.

Het is belangrijk dat het lokaal samenwerkingsverband een ruim draagvlak heeft. Daarom moeten de initiatiefnemer en de organisator ervan de nodige inspanningen doen om een voldoende diverse samenstelling te realiseren en tot samenspraak te komen met andere relevante actoren (onderwijs, welzijn, cultuur, jeugd en sport) of samenwerkingsverbanden, bijvoorbeeld het Huis van het Kind. Daarbij moet bijzondere aandacht gaan naar de inbreng van kinderen en ouders.

Toch is het vanuit het oogpunt van een efficiënte organisatie en rekening houdend met de draagkracht van actoren misschien niet altijd mogelijk of soms niet wenselijk dat alle lokale actoren deel uitmaken van het lokaal samenwerkingsverband. Daarom mag deelname aan het lokaal samenwerkingsverband geen voorwaarde zijn voor erkenning of voor financiële, personele, logistieke en infrastructurele ondersteuning van organisatoren door het lokaal bestuur.

De concrete samenstelling van het lokaal samenwerkingsverband en de wijze waarop de dialoog wordt georganiseerd, kan van gemeente tot gemeente verschillen.

Het lokaal bestuur moet, vanuit zijn regierol, in elk geval het initiatief nemen voor het lokaal samenwerkingsverband. Bovendien is het in eerste instantie de taak van het lokaal bestuur om de organisatie van het lokaal samenwerkingsverband op zich te nemen. Maar het lokaal bestuur kan de organisatie in tweede instantie, gedeeltelijk of geheel, overlaten aan een of meer andere actoren.

Als het lokaal bestuur geen initiatief neemt voor het lokaal samenwerkingsverband, dan kan een andere actor dat in de plaats doen. De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels over hoe een of meer actoren in de plaats kunnen treden van het lokaal bestuur.

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels over hoe het lokaal bestuur, vanuit het principe van een gelijke behandeling van iedere actor (non-discriminatie), een of meer actoren kan aanwijzen die het lokaal samenwerkingsverband (mee) zullen organiseren. Het is de bedoeling om niet meer te regelen dan wat noodzakelijk is. Gedacht kan worden aan een verplichting van het lokaal bestuur om een oproep te doen.

In elk geval moet wie (mee) initiatief neemt of de organisatie van het lokaal samenwerkingsverband (mee) op zich neemt, zich neutraal opstellen. Het is zeker niet de bedoeling om het (eventuele) eigen aanbod voor te trekken. De Vlaamse Regering bepaalt daarom hoe de actor zijn rol als actor en organisator in voorkomend geval scheidt.

Het lokaal samenwerkingsverband kan het lokaal bestuur adviseren bij de uitvoering van opdrachten inzake regie en geeft mee concrete invulling aan het lokaal

beleid buitenschoolse activiteiten, dat deel uitmaakt van de (strategische) meerjarenplanning van het lokaal bestuur. Daarnaast ontwikkelt het lokaal samenwerkingsverband gezamenlijke operationele doelstellingen buitenschoolse activiteiten en coördineert het operationele acties van de relevante actoren, binnen de door het lokaal bestuur ter beschikking gestelde middelen. Vooropgesteld wordt dat initiatieven elkaar gaan versterken, vanuit hun eigenheid, onder meer door het delen van expertise. Het lokaal samenwerkingsverband houdt rekening met de behoeften van alle kinderen en met de mogelijkheden van de actoren binnen het werkingsgebied.

Belangrijk daarbij is de bijzondere aandacht voor de kwetsbare gezinnen (sociale functie) en voor kinderen met een specifieke zorgbehoefte (inclusie). Vanuit zijn coördinerende opdracht kan het lokaal samenwerkingsverband ook aansluiting zoeken bij het lokaal loket kinderopvang, vermeld in artikel 2, eerste lid, 10°, van het decreet van 20 april 2012 houdende de organisatie van kinderopvang van baby's en peuters.¹⁴

Het lokaal samenwerkingsverband stimuleert ook het gebruik van het Nederlands als verbindende taal bij de actoren. De ondersteuning van de verwerving van de Nederlandse taal door (jonge) kinderen, ook met het oog op het gelijkekansenbeleid, is een belangrijke beleidsdoelstelling van de Vlaamse overheid. Buitenschoolse activiteiten dragen bij aan de taalontwikkeling van het kind, meer bepaald aan de verwerving van de Nederlandse taal, en aan het voorkomen van taalachterstand bij kwetsbare of anderstalige gezinnen. Dat kan alleen als Nederlands effectief aan bod komt in de werking. Het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind stelt dat ieder kind recht heeft op ontwikkeling. Het is de taak van de overheid om het kind daarin te (laten) ondersteunen. Een van de aspecten van ontwikkeling is taal. Het vlot kunnen spreken van een taal bevordert de deelname aan de samenleving. Het is daarom van wezenlijk belang dat (jonge) kinderen, ook buiten de school(m)uren, voldoende kansen krijgen om in een sfeer van vrije tijd, zonder formele of informele leerdruk, Nederlands te verwerven en van elkaar te leren, door onderlinge communicatie en vrije groeps participatie ('spelend leren').

Het is mogelijk om die taalvoorwaarde op te leggen, aangezien die niet in strijd is met het gelijkheidsbeginsel. Er wordt een wettig doel nagestreefd (cfr. supra) en er is een redelijk evenredigheidsverband tussen het doel en het middel.

Opgemerkt wordt dat deze bepaling geen afbreuk doet aan de taalwetgeving.

Artikel 10 tot en met 11: kwaliteit

De Vlaamse overheid ontwikkelt, in (nauwe) samenspraak met relevante actoren (onderwijs, welzijn, cultuur, jeugd en sport), een inspiratiekader voor een geïntegreerd aanbod van buitenschoolse activiteiten. Het inspiratiekader bevat geen normen, maar is een hulpmiddel voor het lokaal bestuur en voor andere relevante actoren om te reflecteren over de eigen werking en de werking van het geheel. In het verlengde daarvan lijkt het ook belangrijk om te kijken naar goede praktijken op het vlak van samenwerking en/of geïntegreerde dienstverlening voor gezinnen met kinderen.

Bij het uitwerken van het inspiratiekader kan worden vertrokken van de aanbevelingen van de eerder genoemde staten-generaal en de conceptnota. Verder kan ook het Europees Kwaliteitsraamwerk voor Opvang en Onderwijs voor Jonge Kin-

¹⁴ Decreet van 20 april 2012 houdende de organisatie van kinderopvang van baby's en peuters (Belgisch Staatsblad van 15 juni 2012).

deren (kinderen tussen 0 en 6 jaar) mee richting geven.¹⁵ Ten slotte kan bij de ontwikkeling van het inspiratiekader een beroep worden gedaan op ervaringen of expertise van partnerorganisaties en/of op wetenschappelijk onderzoek, eventueel ook vanuit een internationaal perspectief.

Het onderzoek van 2014 'Schoolkinderen over hun opvang. Wat leren ze ons over de kwaliteit?' naar de verwachtingen van kinderen over de opvang voor en na schooltijd, gedurende schoolvrije dagen en vakanties kan inspiratie bieden.¹⁶

Kind en Gezin kent een kwaliteitslabel toe aan kleuteropvang. Organisatoren kunnen een kwaliteitslabel aanvragen, maar dat is noch een verplichting, noch een voorwaarde om aanspraak te kunnen maken op subsidie. Er wordt afgestapt van het begrip 'erkenning' omdat dat traditioneel is gekoppeld aan subsidiëring, terwijl Kind en Gezin zelf geen subsidie meer zal toekennen aan organisatoren (behalve in de overgangstermijn).

Kinderen op kleuterleeftijd hebben nog een grotere behoefte aan een 'veilig nest', zorg en begeleiding dan kinderen in het lager onderwijs en in het secundair onderwijs. Dat rechtvaardigt dat het aanbieden van opvang op structurele basis en gedurende een minimale periode voor die doelgroep financieel wordt aangemoedigd en dat daarbij specifieke kwaliteitsvoorwaarden gelden (zie infra).

Het kwaliteitslabel heeft uitsluitend betrekking op kleuteropvang en staat open voor elke organisator die onder de toepassing van dit voorstel van decreet valt. Het is niet de bedoeling om organisatoren die op dezelfde locatie zowel kleuteropvang als opvang lagere school aanbieden, uit te sluiten. Toch worden activiteiten die via een ander decreet erkend of gesubsidieerd kunnen worden, niet beschouwd als opvang waarvoor een organisator een kwaliteitslabel kan verkrijgen.

Dit voorstel van decreet bepaalt de grote kapstokken waarop kwaliteit minimaal betrekking heeft:

- het aanbod aan buitenschoolse activiteiten: het (structurele) aanbod moet voldoende divers zijn. Het is daarbij belangrijk dat kinderen een stem krijgen. Het is cruciaal dat kinderen de kans en de ruimte krijgen om te kiezen. Dat impliceert de keuze om deel te nemen aan een georganiseerde activiteit, vrij te spelen, huiswerk te maken, te rusten of gewoon te chillen;
- de toegankelijkheid: de aandacht voor de kwetsbare gezinnen (sociale functie) en voor kinderen met een specifieke zorgbehoefte (inclusie) is daarbij erg belangrijk;
- de kwaliteitsvolle interacties tussen de medewerkers en de kinderen, waarbij de medewerkers beschikken over de nodige competenties en kennis van het Nederlands. Kinderen zien kwaliteitsvolle begeleiders als het belangrijkste criterium voor een goede opvang. Een goede begeleider biedt zorg en creëert spelmogelijkheden met het oog op de brede ontplooiing van het kind. Medewerkers gaan actief in interactie met de kinderen, hebben aandacht voor het perspectief van het kind, tonen respect voor de autonomie van het kind, sluiten aan bij zijn belevingswereld, maken gebruik van een rijke taal, geven kwaliteitsvolle feedback op wat het kind onderneemt en kunnen omgaan met diversiteit aan kinderen en gezinnen. Om kwaliteitsvolle interactie verder vorm te geven, gebruikt de buitenschoolse kleuteropvang met een kwaliteitslabel het Nederlands. De ondersteuning van de verwerving van de Nederlandse taal door (jonge) kinderen, mede in functie van het gelijkkansenbeleid is een belangrijke beleidsdoelstelling van de Vlaamse overheid (supra). Dit kan enkel als de buitenschoolse

¹⁵ Nederlandstalige benaming voor European Quality Framework for Early Childhood Education and Care, zie: http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/repository/education/policy/strategic-framework/archive/documents/ecec-quality-framework_en.pdf.

¹⁶ Zie: <http://www.kindengezin.be/schoolkinderenoverhunopvang.pdf>.

- kleuteropvang ook werkt met voldoende medewerkers die het Nederlands machtig zijn;
- het beschikken voor de medewerkers over een recent uittreksel uit het strafregister;
 - het gebruik van het Nederlands: de ondersteuning van de verwerving van de Nederlandse taal door (jonge) kinderen, ook met het oog op het gelijkheidsbeleid, is een belangrijke beleidsdoelstelling van de Vlaamse overheid (zie supra). Dat kan alleen als het Nederlands effectief wordt gebruikt in de buitenschoolse kleuteropvang. Daarnaast moet het gebruik van het Nederlands eenduidige en duidelijke communicatie met de Vlaamse overheid, met het lokaal bestuur, met het lokaal samenwerkingsverband, met andere actoren en met de gezinnen mogelijk maken.

Het is mogelijk om die taalvoorwaarde op te leggen, aangezien die niet in strijd is met het gelijkheidsbeginsel. Er wordt een wettig doel nagestreefd (zie supra) en er is een redelijk evenredigheidsverband tussen het doel en het middel. De voorwaarde om het Nederlands te gebruiken, vormt immers geen verbod om (ook) andere talen te gebruiken. Bovendien vormt het hebben van een kwaliteitslabel geen voorwaarde om buitenschoolse activiteiten te kunnen organiseren of subsidies te ontvangen, zodat anderstalige opvang (zonder kwaliteitslabel) niet wordt belemmerd om voort te bestaan.

Opgemerkt wordt dat deze bepaling geen afbreuk doet aan de taalwetgeving.

De Vlaamse Regering kan aanvullende voorwaarden bepalen, bijvoorbeeld op het vlak van infrastructuur.

Bij de verdere uitwerking is het niet de bedoeling dat de Vlaamse Regering voor kleuteropvang meer regelt dan wat in dit voorstel van decreet gevraagd wordt. De nieuwe regelgeving moet in verhouding staan tot de beoogde doelstellingen en het (grondwettelijk) gelijkheidsbeginsel eerbiedigen. Responsabilisering is een uitgangspunt: de Vlaamse overheid regelt in principe alleen het 'wat' en motiveert ook het 'waarom', maar spreekt zich zo min mogelijk uit over het 'hoe' (doelregelgeving).

Daarnaast kan Kind en Gezin ondersteuning bieden, gericht op het versterken van organisatoren of actoren in hun zelfredzaamheid en initiatiefkracht, met het oog op een kwaliteitsvolle en duurzame dienstverlening.

Specifiek voor het kwaliteitslabel is het de bedoeling dat het toezicht gebeurt door Kind en Gezin, door Zorginspectie en/of door een geaccrediteerde instelling.

Artikel 12 tot en met 13: subsidiëring

De Vlaamse Regering kent, binnen de grenzen van de begrotingskredieten, een subsidie toe aan de lokale besturen op basis van het aantal kinderen tussen 2 en 12 jaar en het aantal schoollopende kinderen in de scholen op het grondgebied van de gemeente, alsook op basis van wetenschappelijk onderbouwde indicatoren die de mate weergeven waarin het lokaal bestuur kwetsbare gezinnen en kinderen met een specifieke zorgbehoefte bereikt. De subsidie wordt uitbetaald overeenkomstig de regelgeving voor het Vlaams Gemeentefonds.

Daarnaast kent de Vlaamse Regering, binnen de grenzen van de begrotingskredieten en op basis van de voormelde criteria, een subsidie toe aan de lokale besturen die bedoeld is voor het aanbod van kleuteropvang met een kwaliteitslabel. In de huidige situatie is het misschien niet overal mogelijk om het volledige bedrag meteen daarvoor in te zetten. Zo kan het voorkomen dat er in een gemeente nog geen of een beperkt aanbod kleuteropvang is met een kwaliteitslabel. Het is wel

de bedoeling dat de lokale besturen in voorkomend geval, vanuit hun regierol, een stimulerend beleid voeren om binnen een redelijke termijn wel te komen tot een voldoende aanbod van kleuteropvang met een kwaliteitslabel.

Zowel het lokaal bestuur als andere actoren kunnen in het kader van dit voorstel van decreet optreden als organisator van kleuteropvang met een kwaliteitslabel en daarbij aanspraak maken op (een deel van) de subsidie.

De Vlaamse Regering bepaalt onder andere wat er wordt verstaan onder 'kwetsbare gezinnen' en onder 'kinderen met een specifieke zorgbehoefte'. De regelgeving over het Groeipakket (gezinsbijslag) kan daarvoor inspiratie bieden. De Vlaamse Regering bepaalt ook de wijze waarop de subsidie, vermeld in het tweede lid, zal worden uitbetaald.

Daarbij moeten de volgende drie kanttekeningen worden gemaakt:

- 1° de subsidiëring in het kader van het voorliggende voorstel van decreet is aanvullend op de financiering of subsidiëring krachtens andere decreten, zoals die voor het deeltijds kunstonderwijs;
- 2° artikel 12 moet worden gelezen in samenhang met de overgangsbepalingen. Uiterlijk na het verstrijken daarvan zal artikel 12 volledige uitwerking hebben;
- 3° voor het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad is een Brusselnorm van toepassing.¹⁷

Voor de lokale besturen in het Nederlandse taalgebied is het Planlastendecreet¹⁸ van toepassing, met inbegrip van de bepalingen voor handhaving. Als het lokaal bestuur de subsidie onvoldoende heeft aangewend voor kleuteropvang met kwaliteitslabel, dan kan de Vlaamse Regering uiteindelijk zover gaan de subsidie (gedeeltelijk) terug te vorderen. In afwachting van het Brusseldecreeet zal de Vlaamse Regering een (vergelijkbare) specifieke regeling uitwerken voor de Vlaamse Gemeenschapscommissie.

Artikel 14: verwerking van persoonsgegevens

Deze bepaling biedt de rechtsgrond voor de verwerking van persoonsgegevens naar aanleiding van dit voorstel van decreet en de uitvoeringsbesluiten. Zonder die rechtsgrond kan de verwerking van persoonsgegevens alleen als de verwerker een andere rechtsgrond kan aantonen, bijvoorbeeld de toestemming van de betrokkene of een dwingende reden van algemeen belang. Een dergelijke andere rechtsgrond zal echter niet steeds voorhanden zijn voor de gegevens die verwerkt zullen moeten worden. Daarom voorziet het voorliggende voorstel van decreet in de nodige rechtsgrond.

Ter uitvoering van dit voorstel van decreet en de uitvoeringsbesluiten kan gedacht worden aan de volgende verwerkingen:

- door Kind en Gezin en de toezichthouder(s): gegevens die nodig zijn voor de kwaliteitsbewaking van de realisatie van de doelstellingen en van de opdrachten in het kader van dit voorstel van decreet, gegevens om toezicht op de kwaliteitsvoorwaarden mogelijk te maken en gegevens in het kader van klachtenbehandeling;

¹⁷ Letterlijk staat er in het Vlaamse regeerakkoord: "We blijven daarbij de Brusselnorm hanteren, wat betekent dat de Vlaamse Gemeenschap voor haar beleid in Brussel 30% van de Brusselse bevolking als haar doelgroep beschouwt en dat 5% van de middelen die besteed worden voor gemeenschapsbevoegdheden aangewend worden voor het beleid in en voor Brussel." Zie: <http://ebl.vlaanderen.be/publications/documents/60797> (pag 14).

¹⁸ Decreet van 15 juli 2011 houdende vaststelling van de algemene regels waaronder in de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest periodieke plan- en rapporteringsverplichtingen aan de lokale besturen kunnen worden opgelegd (Belgisch Staatsblad van 15 juli 2011).

- door de organisatoren: medische gegevens of andere aandachtspunten voor een veilige en kwaliteitsvolle opvang van het kind, gegevens om toezicht op de kwaliteitsvoorwaarden mogelijk te maken en gegevens in het kader van klachtenbehandeling.

Gegevens om het toezicht op de kwaliteitsvoorwaarden mogelijk te maken omvatten ook gegevens met betrekking tot kwetsbare gezinnen en kinderen met een specifieke zorgbehoefte (toegankelijkheid).

Bij de verdere uitwerking mag de Vlaamse Regering niet meer regelen dan strikt noodzakelijk is. De nieuwe regelgeving moet in verhouding staan tot de beoogde doelstellingen en moet de persoonlijke levenssfeer zo veel mogelijk respecteren.

Artikel 15 tot en met 17: overgangsbepalingen

Het is de bedoeling om de komende jaren geleidelijk over te gaan van de financiering van een aantal voorzieningen naar een financiering van de lokale besturen op basis van objectieve parameters en wetenschappelijk onderbouwde indicatoren (zie supra). Tegelijk wordt voorzien in een zorgzame transitie. Het is immers niet de bedoeling om de huidige (gesubsidieerde) organisatoren of de huidige gebruikers van de buitenschoolse gezins- of groepsopvang plots in de problemen te brengen.

De Vlaamse Regering keurt een overgangsplan goed voor een periode van zes jaar. Het plan geeft duidelijkheid over het (eventuele) budgettaire groeipad en heeft verder betrekking op de bepaling van wetenschappelijk onderbouwde indicatoren voor het bereiken van kwetsbare gezinnen en kinderen met een specifieke zorgbehoefte. Zolang de wetenschappelijk onderbouwde indicatoren er niet zijn, kunnen ze geen basis zijn voor het bepalen van de subsidiebedragen. In de plaats daarvan zal daarom voorlopig voor een periode van maximaal drie jaar, als subsidieparameter, worden gekeken naar het aantal kwetsbare gezinnen in de gemeente.

Het lokaal bestuur speelt in zijn meerjarenplan in op dit Vlaamse overgangsplan. Het is de bedoeling dat de timing voor evaluatie en/of bijsturing van beide plannen op elkaar is afgestemd.

Organisatoren die op het moment van de inwerkingtreding van dit decreet een subsidie krijgen van Kind en Gezin, behouden onder bepaalde voorwaarden die financiering gedurende in principe dezelfde periode van zes jaar. Organisatoren die de subsidie krijgen, hebben er dus in principe nog 'recht' op tijdens die periode. Het lokaal bestuur en de organisatoren kunnen de overgangstermijn in onderling akkoord evenwel inkorten. In dat geval wordt aan het lokaal bestuur voor de rest van de termijn een subsidie toegekend waarvan het bedrag minstens gelijk is aan de totaliteit van de subsidies van de organisatoren met betrekking tot het grondgebied van de gemeente.

Gedurende de overgangstermijn, die ofwel zes jaar bedraagt, ofwel de overeengekomen kortere termijn is, zal Kind en Gezin de subsidie nog rechtstreeks uitbetalen aan de organisatoren in kwestie.

Artikel 18 tot en met 19: wijzigingsbepalingen

Het decreet van 29 mei 1984 houdende de oprichting van de instelling Kind en Gezin wordt aangepast aan het nieuwe kader:

- 1° Kind en Gezin heeft met betrekking tot buitenschoolse activiteiten de taak om de kwaliteitslabels toe te kennen en de kwaliteitsvoorwaarden te handhaven, en om tijdens de overgangstermijn, vermeld in artikel 16, de subsidie uit te betalen aan de organisatoren in kwestie;

- 2° Kind en Gezin kan, al dan niet samen met bijvoorbeeld Zorginspectie of een geaccrediteerde instelling, toezicht uitoefenen op de naleving van de bijbehorende kwaliteitsvoorwaarden en kan meewerken aan de ontwikkeling van het inspiratiekader voor een geïntegreerd aanbod van buitenschoolse activiteiten;
- 3° er wordt een specifieke rechtsgrond geboden om kwaliteit te versterken via ondersteuning voor alle organisatoren en actoren die relevant zijn voor kinderopvang van baby's en peuters, buitenschoolse opvang en preventieve gezinsondersteuning.

Het decreet van 7 december 2007 houdende de oprichting van de Strategische Adviesraad voor het Vlaamse Welzijns-, Gezondheids- en Gezinsbeleid en van een Adviescommissie voor Voorzieningen van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin en (Kandidaat-)pleegouders wordt aangepast. Meer bepaald wordt mogelijk gemaakt dat organisatoren van kleuteropvang met kwaliteitslabel bezwaar kunnen aantekenen tegen de weigering, schorsing of opheffing van een kwaliteitslabel. Daarnaast blijft ook de mogelijkheid bestaan om de Raad van State te vatten.

Er wordt opgemerkt dat buitenschoolse activiteiten niet vallen onder het decreet van 17 oktober 2003 betreffende de kwaliteit van de gezondheids- en welzijnsvoorzieningen (zie artikel 2, 1°, van dat decreet). Dat betekent concreet dat de verplichtingen op het vlak van kwaliteitszorg, inclusief kwaliteitshandboek, niet van toepassing zijn.

Artikel 20: inwerkingtreding

De bepalingen van dit voorstel van decreet treden uiterlijk op 1 januari 2021 in werking.

Katrien SCHRYVERS
Lies JANS
Freya SAEYS
Ingeborg DE MEULEMEESTER
Vera JANS
Elke WOUTERS

VOORSTEL VAN DECREET

Hoofdstuk 1. Algemene bepalingen

Artikel 1. Dit decreet regelt een gemeenschapsaangelegenheid.

Art. 2. In dit decreet wordt verstaan onder:

- 1° buitenschoolse activiteiten: het geheel van formeel georganiseerde activiteiten voor kinderen, met inbegrip van de kleuteropvang en de opvang lager onderwijs;
- 2° gebruikers: ouders en andere opvoedingsverantwoordelijken, en hun kinderen;
- 3° kleuteropvang: opvang die op structurele basis en gedurende een minimale tijdsduur wordt georganiseerd voor kinderen die naar de kleuterschool, vermeld in artikel 5 van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997, kunnen gaan en nog niet naar het lager onderwijs, vermeld in artikel 6, §1, van hetzelfde decreet, gaan;
- 4° Kind en Gezin: het intern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid Kind en Gezin, opgericht bij het decreet van 30 april 2004 tot oprichting van het intern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid Kind en Gezin;
- 5° kinderen: kinderen vanaf de leeftijd waarop ze naar de kleuterschool, vermeld in artikel 3, 26°, van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997, kunnen gaan;
- 6° lokaal bestuur: het gemeentebestuur en het bestuur van het Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn of, wat het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad betreft, de Vlaamse Gemeenschapscommissie;
- 7° meerjarenplanning: de meerjarenplanning, vermeld in artikel 254 en 255 van het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur;
- 8° opvang lager onderwijs: de activiteiten voor kinderen die naar het lager onderwijs, vermeld in artikel 6, §1, van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997, gaan, met uitzondering van de activiteiten van het jeugdwerk of van de sportverenigingen;
- 9° organisator: de natuurlijke persoon of de rechtspersoon die een aanbod van buitenschoolse activiteiten organiseert.

Onder meer de volgende activiteiten worden niet beschouwd als buitenschoolse activiteiten en vallen bijgevolg niet onder de toepassing van dit decreet:

- 1° het verstrekken van onderwijs of het organiseren van middagopvang op school, met uitzondering van het deeltijds kunstonderwijs;
- 2° het aanbieden van dagbesteding of begeleiding in internaten of semi-internaten;
- 3° het verlenen van jeugdhulp als vermeld in artikel 2, §1, 30°, van het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp;
- 4° het bieden van exclusieve zorg aan kinderen met een handicap;
- 5° het bieden van gezondheidszorg aan kinderen;
- 6° het passen op kinderen van klanten of bezoekers.

Art. 3. De Vlaamse overheid beoogt een geïntegreerd aanbod van buitenschoolse activiteiten voor kinderen via samenwerking tussen relevante actoren en met een regierol voor de lokale besturen. Zo draagt ze bij tot de verwezenlijking van de rechten van het kind.

Dit decreet regelt de organisatie van buitenschoolse opvang, meer bepaald kleuteropvang en opvang lager onderwijs, en de afstemming tussen buitenschoolse activiteiten vanuit de volgende doelstellingen:

- 1° kinderen ontplooiingskansen en speelmogelijkheden aanbieden buiten de schooluren en buiten de middagopvang op school;

- 2° ouders de kans geven om te participeren aan de arbeidsmarkt of om een opleiding te volgen;
- 3° sociale cohesie en gelijke kansen bevorderen.

Hoofdstuk 2. Regie, samenwerking en kwaliteit

Afdeling 1. Regie

Art. 4. Het lokaal bestuur neemt de regie op van buitenschoolse activiteiten en vervult daartoe de volgende opdrachten:

- 1° het ontwikkelen van een lokaal beleid dat rekening houdt met de doelstellingen, vermeld in artikel 3, tweede lid, en dat deel uitmaakt van de meerjarenplanning;
- 2° het beslissen over de besteding en de verdeling van de beschikbare financiële, personele, logistieke en infrastructurele middelen, waaronder de subsidie, vermeld in artikel 12.

Het lokaal bestuur realiseert de opdrachten, vermeld in het eerste lid, in samenwerking met actoren die relevant zijn voor buitenschoolse activiteiten en geeft daarbij bijzondere aandacht aan kleuteropvang, aan kwetsbare gezinnen en kinderen met een specifieke zorgbehoefte, en aan het stimuleren van het multifunctioneel en efficiënt gebruik van infrastructuur.

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels en stelt vast wat wordt verstaan onder meerjarenplanning voor de Vlaamse Gemeenschapscommissie.

Art. 5. Het lokaal bestuur kan een lokaal beleid als vermeld in artikel 4 ontwikkelen in samenwerking met andere lokale besturen.

Art. 6. Het lokaal bestuur treedt neutraal op bij de toepassing van de opdrachten, vermeld in artikel 4, onder andere door het scheiden van de rol van lokale regisseur en de rol van organisator die het eventueel opneemt.

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels.

Afdeling 2. Samenwerking

Art. 7. Binnen het grondgebied van het lokaal bestuur wordt er samengewerkt in één lokaal samenwerkingsverband, dat divers is samengesteld uit actoren die relevant zijn voor buitenschoolse activiteiten.

De deelname aan het lokaal samenwerkingsverband mag geen voorwaarde zijn voor erkenning of voor financiële, personele, logistieke of infrastructurele ondersteuning van actoren door het lokaal bestuur.

In afwijking van het eerste lid is er één gezamenlijk lokaal samenwerkingsverband voor het grondgebied van de gemeenten waarvoor lokale besturen samenwerken met toepassing van artikel 5.

Art. 8. Het lokaal bestuur neemt het initiatief voor het lokaal samenwerkingsverband en organiseert het.

In afwijking van het eerste lid kan het lokaal bestuur de organisatie van het lokaal samenwerkingsverband volledig of gedeeltelijk overlaten aan een of meer andere actoren die relevant zijn voor buitenschoolse activiteiten.

Bij gebrek aan initiatief van het lokaal bestuur kunnen een of meer andere actoren die relevant zijn voor buitenschoolse activiteiten, het initiatief nemen voor het lokaal samenwerkingsverband.

Actoren treden neutraal op, onder andere door het scheiden van hun rol bij de uitvoering van opdrachten als vermeld in het eerste tot en met het derde lid, en hun eventuele rol van organisator.

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels voor de voorwaarden waaronder een of meer andere actoren dan het lokaal bestuur vanuit het principe van een gelijke behandeling het initiatief kunnen nemen voor het lokaal samenwerkingsverband of de organisatie ervan kunnen overnemen, en voor de scheiding van de rol van actor en organisator.

Art. 9. Het lokaal samenwerkingsverband heeft de volgende opdrachten:

- 1° het niet-bindend adviseren, op vrijwillige basis, van het lokaal bestuur bij de opdrachten, vermeld in artikel 4, en uitvoeren van de meerjarenplanning, vermeld in artikel 4, eerste lid, 1°;
- 2° het ontwikkelen van gezamenlijke operationele doelstellingen en het coördineren van operationele acties binnen de beschikbare middelen, vermeld in artikel 4, eerste lid, 2°.

Het lokaal samenwerkingsverband realiseert de opdrachten, vermeld in het eerste lid, in samenspraak met andere actoren die relevant zijn voor buitenschoolse activiteiten.

Het lokaal samenwerkingsverband stimuleert het gebruik van het Nederlands als verbindende taal.

Afdeling 3. Kwaliteit

Art. 10. De Vlaamse overheid zorgt in samenspraak met relevante actoren en rekening houdend met de doelstellingen, vermeld in artikel 3, tweede lid, voor een inspiratiekader voor een geïntegreerd aanbod van buitenschoolse activiteiten.

Art. 11. Kind en Gezin kent een kwaliteitslabel toe aan organisatoren van kleuteropvang die dat kwaliteitslabel aanvragen en die voldoen aan de kwaliteitsvoorwaarden.

De kwaliteitsvoorwaarden, vermeld in het eerste lid, hebben minimaal betrekking op de volgende elementen:

- 1° het aanbod van buitenschoolse activiteiten;
- 2° de toegankelijkheid, met bijzondere aandacht voor kwetsbare gezinnen en kinderen met een specifieke zorgbehoefte;
- 3° de kwaliteitsvolle interacties tussen de medewerkers en de kinderen, waarbij de medewerkers beschikken over de nodige competenties en voldoende kennis van het Nederlands;
- 4° het beschikken voor de medewerkers over een recent uittreksel uit het strafregister, vermeld in artikel 596, tweede lid, van het Wetboek van Strafvordering, of over een gelijkwaardig document voor wie niet in België gedomicilieerd is, waaruit onberispelijk gedrag in de omgang met kinderen blijkt. Als de organisator een rechtspersoon is, beschikt de organisator over een uittreksel uit het centraal strafregister op naam van de rechtspersoon;
- 5° het gebruik van het Nederlands.

De Vlaamse Regering kan aanvullende voorwaarden bepalen.

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels met betrekking tot het kwaliteitslabel, waaronder het toezicht op de naleving van de kwaliteitsvoorwaarden.

Hoofdstuk 3. Subsidie

Art. 12. De Vlaamse Regering kent, binnen de grenzen van de kredieten die daartoe op de begroting van de Vlaamse Gemeenschap worden ingeschreven, aan de lokale besturen een subsidie toe op basis van de volgende parameters en indicatoren:

- 1° eerste parameter: het aantal kinderen van 2 tot en met 12 jaar dat gedomicilieerd is binnen de gemeente of ingeschreven is in het verblijfsregister van de gemeente;
- 2° tweede parameter: het aantal kinderen dat naar een basisschool gaat die op het grondgebied van de gemeente ligt;
- 3° eerste indicator: de mate waarin het lokaal bestuur kwetsbare gezinnen bereikt;
- 4° tweede indicator: de mate waarin het lokaal bestuur kinderen met een specifieke zorgbehoefte bereikt.

De Vlaamse Regering kent daarnaast, binnen de grenzen van de kredieten die daartoe op de begroting van de Vlaamse Gemeenschap worden ingeschreven, op basis van de parameters en indicatoren, vermeld in het eerste lid, aan de lokale besturen een subsidie toe die bij voorrang wordt besteed aan het aanbod van kleuteropvang met een kwaliteitslabel.

De subsidie, vermeld in het eerste lid, wordt uitbetaald overeenkomstig de regeling in artikel 13 van het decreet van 5 juli 2002 tot vaststelling van de regels inzake de dotatie en de verdeling van het Vlaams Gemeentefonds.

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels en stelt vast wat wordt verstaan onder kwetsbare gezinnen en onder kinderen met een specifieke zorgbehoefte. Ze bepaalt ook de wijze waarop de subsidie, vermeld in het tweede lid, zal worden uitbetaald.

Art. 13. De bepalingen van het decreet van 15 juli 2011 houdende vaststelling van de algemene regels waaronder in de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest periodieke plan- en rapporteringsverplichtingen aan lokale besturen kunnen worden opgelegd, zijn van toepassing.

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels voor de periodieke plan- en rapporteringsverplichtingen die van toepassing zijn voor de Vlaamse Gemeenschapscommissie.

Hoofdstuk 4. Verwerking van persoonsgegevens

Art. 14. Met het oog op wetenschappelijk onderzoek, ad-hocbevragingen, beleidsinformatie of de toepassing en de handhaving van de voorwaarden, vermeld in dit decreet of de uitvoeringsbesluiten ervan, kan Kind en Gezin, de toezichthouder of de organisator van kleuteropvang met een kwaliteitslabel als vermeld in artikel 11, gegevens opvragen en verwerken.

De gegevens, vermeld in het eerste lid, zijn onder meer persoonsgegevens met betrekking tot:

- 1° de gebruikers en het gebruik van buitenschoolse activiteiten, met bijzondere aandacht voor kwetsbare gezinnen en kinderen met een specifieke zorgbehoefte;
- 2° de organisatoren en identificatiegegevens in het kader van het kwaliteitslabel.

Hoofdstuk 5. Slotbepalingen

Afdeling 1. Overgangsbepalingen

Art. 15. De Vlaamse Regering keurt een overgangsplan goed voor een periode van zes jaar, te rekenen vanaf de inwerkingtreding van dit artikel, met de mogelijkheid tot tussentijdse bijsturing. Het overgangsplan heeft minstens betrekking op de volgende elementen:

- 1° een budgettaire meerjarenplanning;
- 2° de bepaling van wetenschappelijk onderbouwde indicatoren om artikel 12, eerste lid, 3° en 4°, te operationaliseren.

Het lokaal bestuur geeft in zijn meerjarenplanning aan wat de gekozen beleids-opties zijn om de continuïteit van het aanbod van kleuteropvang en opvang lager onderwijs tijdens de overgangstermijn zo veel mogelijk te verzekeren.

Art. 16. In afwachting van de operationalisering van de indicatoren, vermeld in artikel 12, eerste lid, 3° en 4°, en uiterlijk tot drie jaar na de inwerkingtreding van dit artikel, wordt in de plaats daarvan de subsidie in elk geval mee gebaseerd op het aantal kwetsbare gezinnen dat in de gemeente is gedomicilieerd.

De Vlaamse Regering bepaalt wat wordt verstaan onder de kwetsbare gezinnen, vermeld in het eerste lid.

Art. 17. De organisator die een subsidie als vermeld in de onderstaande besluiten ontvangt, behoudt die subsidie gedurende een overgangstermijn van zes jaar:

- 1° het besluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014 houdende de subsidievoorwaarden voor buitenschoolse gezinsopvang en groepsopvang;
- 2° het besluit van de Vlaamse Regering van 15 juli 2016 betreffende subsidiëring van projecten vanuit het vroegere Fonds voor Collectieve Uitrusting en Diensten en voor personeelsleden met een gewezen gescostatuut;
- 3° het besluit van de Vlaamse Regering van 27 november 2015 houdende de voorwaarden voor de erkenning en de subsidiëring van gemandateerde voorzieningen, coördinatiepunten en flexibele opvangpools van doelgroepwerknemers, de voorwaarden voor de toestemming en de subsidiëring van lokale diensten buurtgerichte buitenschoolse opvang, en de voorwaarden voor een aanvullende subsidie voor organisatoren met een vergunning groepsopvang en een plussubsidie;
- 4° het besluit van de Vlaamse Regering van 17 maart 2017 betreffende de subsidiëring van de organisatoren kinderopvang en buitenschoolse opvang ter uitvoering van het Vlaams Intersectoraal Akkoord.

In afwijking van het eerste lid kunnen het lokaal bestuur en de organisatoren een kortere overgangstermijn overeenkomen. In dat geval wordt aan het lokaal bestuur voor de rest van de termijn een subsidie toegekend, waarvan het bedrag minstens gelijk is aan de totaliteit van de subsidies van de organisatoren met betrekking tot het grondgebied van de gemeente.

Gedurende de overgangstermijn, die eventueel wordt verkort op een wijze als vermeld in het tweede lid, behoudt Kind en Gezin de opdracht om de subsidie toe te kennen en uit te betalen aan de organisatoren in kwestie.

Het blijft mogelijk voor een organisator of een kandidaat-organisator om, na overleg met het lokaal bestuur en op voorwaarde van onderlinge toestemming, de gesubsidieerde activiteit volledig of gedeeltelijk over te nemen van een andere organisator.

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels die van toepassing zijn gedurende de overgangstermijn, minstens met betrekking tot kwetsbare gezinnen en kinderen met een specifieke zorgbehoefte, en met betrekking tot de eventuele inkorting van de overgangstermijn, vermeld in het tweede lid.

Afdeling 2. Wijzigingsbepalingen

Art. 18. Aan het decreet van 30 april 2004 tot oprichting van het intern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid Kind en Gezin worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° artikel 2, 2°, wordt vervangen door wat volgt:

“2° kinderopvang: de kinderopvang, vermeld in het decreet van 20 april 2012 houdende de organisatie van kinderopvang van baby’s een peuters;”;

2° in artikel 2 wordt een punt 4°/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“4°/1 buitenschoolse activiteiten: de buitenschoolse activiteiten, vermeld in het decreet van [...] houdende de organisatie van buitenschoolse opvang en de afstemming tussen buitenschoolse activiteiten;”;

3° in artikel 2 wordt een punt 4°/2 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“4°/2 kleuteropvang: de kleuteropvang, vermeld in hetzelfde decreet van [...]”;

4° in artikel 2 wordt een punt 4°/3 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“4°/3 opvang lager onderwijs: de opvang lager onderwijs, vermeld in hetzelfde decreet van [...]”;

5° in artikel 5 worden tussen de woorden “van de kinderopvang” en de woorden “de regie van toelagen in het kader van gezinsbeleid” de woorden “en van de buitenschoolse activiteiten” ingevoegd;

6° er wordt een artikel 6/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 6/1. De taak met betrekking tot de regie van buitenschoolse activiteiten omvat in elk geval:

1° de toekenning van een kwaliteitslabel aan organisatoren van kleuteropvang en het handhaven van de kwaliteitsvoorwaarden, vermeld in het decreet van [...] houdende de organisatie van buitenschoolse opvang en de afstemming tussen buitenschoolse activiteiten;

2° de uitbetaling aan de organisatoren van de subsidie, vermeld in hetzelfde decreet, tijdens de overgangstermijn.

Het agentschap kan in opdracht van de Vlaamse Regering volledig of gedeeltelijk worden belast met het toezicht op de naleving van de kwaliteitsvoorwaarden, vermeld in hetzelfde decreet, die bij het kwaliteitslabel behoren.

Het agentschap kan meewerken aan het ontwikkelen van het inspiratiekader voor een geïntegreerd aanbod van buitenschoolse activiteiten als vermeld in hetzelfde decreet.”;

7° er wordt een artikel 8/2 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 8/2. Het agentschap versterkt, al dan niet in samenwerking met andere instanties, organisatoren en actoren die relevant zijn voor kinderopvang, kleuteropvang, opvang lager onderwijs en preventieve gezinsondersteuning via ondersteuning.

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels daarvoor.”;

8° in artikel 10 wordt de zinsnede “vermeld in artikel 5, 6, 7, 7/1 en 8” vervangen door de zinsnede “vermeld in artikel 5, 6, 6/1, 7, 7/1, 8 en 8/2”;

9° in artikel 12 wordt de zinsnede “vermeld in artikel 5, 6, 7 en 8” vervangen door de zinsnede “vermeld in artikel 5, 6, 6/1, 7, 8 en 8/2”.

Art. 19. Aan artikel 12 van het decreet van 7 december 2007 houdende de oprichting van een Adviescommissie voor Voorzieningen van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin en (Kandidaat-)pleegzorgers wordt een tweede lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

“De commissie behandelt het bezwaar tegen de weigering, de schorsing of de opheffing van een kwaliteitslabel als vermeld in het decreet van [...] houdende de organisatie van buitenschoolse opvang en de afstemming tussen buitenschoolse activiteiten.”.

Afdeling 3. Inwerkingtredingsbepaling

Art. 20. De Vlaamse Regering stelt voor iedere bepaling van dit decreet de datum van inwerkingtreding vast, met behoud van de toepassing van het tweede lid.

Dit decreet treedt uiterlijk op 1 januari 2021 in werking.

Katrien SCHRYVERS
Lies JANS
Freya SAEYS
Ingeborg DE MEULEMEESTER
Vera JANS
Elke WOUTERS